

Nr 248

Av herr **Bergman m. fl.**, om inrättande vid Göteborgs universitet av en personlig professur i plastikkirurgi för docenten *Bengt Johansson*.

(Lika lydande med motion nr 192 i Första kammaren)

Den moderna plastikkirurgien intar en central ställning vid behandling av missbildningar, tumörer och skador.

Sahlgrenska sjukhusets plastikkirurgiska klinik, vars upptagningsområde omfattar göteborgsregionen — norra delen av Hallands län, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län — inrättades 1956. Medicine kandidatundervisningen vid denna klinik omfattar för närvarande per läsår 36 timmar katedrala föreläsningar, uppdelade på 2 kurser i allmänkirurgi à 8 timmar och 5 kurser i oto-rhino-laryngologi à 4 timmar. Härtill kommer en undervisningsrond om 1,5 timmar i veckan i samband med kurser i allmänkirurgi samt handledning av tjänstgörande kandidater i praktisk utbildning inom sluten vård. Denna undervisningsvolym kommer att bli större genom det ökade intaget av medicine studerande till klinisk utbildning i Göteborg. Vid kliniken bedrivs dessutom avancerad postgraduateutbildning av blivande specialister samt randutbildning av allmänkirurger och odontologer. Denna undervisning omfattar för närvarande minst 6 timmar per vecka.

En odontologisk fakultet skall inrättas i Göteborg 1967. De klinisk-medicinska kurserna kommer att omfatta bl. a. läroområdet allmän kirurgi med tillämpliga delar av ansiktets och käkarnas kirurgi: 76 timmar per termin (Kungl. Maj:ts proposition 61/1964), fördelade på 34 föreläsningstimmar, 30 jourtimmar och 12 förhörstimmar, eller 152 timmar per läsår. Denna undervisning kommer enligt planen att börja budgetåret 1968/69. Medicinska fakulteten har ansett att överläkaren vid Sahlgrenska sjukhusets plastikkirurgiska klinik, i likhet med vad förhållandena redan är vid de senast inrättade odontologiska fakulteterna, skall vara ansvarig för denna undervisning.

Plastikkirurgiens beröring med odontologien omfattar missbildningar, tumörer och skador. Den s. k. läpp-gomvården utgör ca 30 procent av specialitetens arbetsvolym. Behandlingen av spaltfallen har under de senaste decennierna genomgått stora förändringar. Samarbete mellan plastikkirurger, foniater, audiologer och kanske först och främst käkortopedier har givit utomordentliga resultat. De för tidigare spaltfall typiska kvarstående kännetecknen: uttalad läpp-näseformitet och felställning i bettet, oförståeligt tal och nedsatt hörsel har

nu till stor del eliminerats. Överläkaren vid plastikkirurgiska kliniken i Göteborg har ingått som kirurg i det team som utfört pionjärbetet inom den för dessa framsteg grundläggande kombinationsbehandlingen med käkortopedi, bentransplantation och härtill anpassad mjukdelskirurgi, en behandling som blivit internationellt accepterad. Ej spaltade bettanomalier, som domineras av det s. k. underbettet, utgör en mångfasetterad grupp, där samarbetet med käkprotetikerna lett till nya rön, som under de senaste åren särskilt berört överkäken. Svensk käkkirurgi har här sedan gammalt en även internationellt sett framskjuten ställning, och göteborgsgruppen kan glädja sig åt att ha bidragit med nya behandlingsmetoder. Vikten av att ökade resurser skapas för behandlingen och forskningen inom området för dessa missbildningar kan inte nog understrykas liksom nödvändigheten av högklassig undervisning såväl på student- som efterutbildningsplanet.

Tumörerna inom ansiktet och käkarna har alltmer blivit en kirurgisk angelägenhet. Den moderna kirurgiska behandlingen av radikal natur har i samarbete med radioterapeuter, oto-rhino-laryngologer och käkprotetiker ställt plastikkirurgien inför dess kanske svåraste uppgift: att rekonstruera stora ansiktdefekter. Som i all tumörbehandling är tidigdiagnostiken av största vikt. I avseende på tumörer lokaliserade till läppar, käkar och munbotten torde odontologen, under en välordnad tandvårdsorganisation, vara den som först har möjlighet att upplysa allmänheten och observera de sjukliga förändringarna. Det är därför av största vikt att utbildningen och forskningen inom detta för plastikkirurgien så viktiga område kommer odontologien till del.

I olycksfallsstatistiken står ansiktsskadorna mycket högt på skalan. Ca 30 procent av samtliga skador är lokaliserade till huvudet, väsentligen ansiktet, och flertalet kräver sjukhusvård. Behandlingen av dessa skador är inom göteborgsregionen alltmer centraliserad till den plastikkirurgiska kliniken. Kombinationen mjukdels-/skelettskador, liksom svårighetsgraden, är ökande på grund av uppkomstmekanismen: trafik- och industriskador med allt kraftigare våld. Den speciella frakturläran inom käkarna har därför blivit ett omfattande kunskapsområde, som bör behärskas även av odontologen. Denne måste nämligen deltaga redan vid den första handläggningen av flertalet ansiktsskador.

Den odontologiska fakulteten i Göteborg kommer att ha speciella tjänster inom käkortopedi och käkprotetik för att tillgodose bl. a. det här ovan berörda samarbetet mellan odontologien och i första hand plastikkirurgien. (Kungl. Maj:ts proposition 161/1964 s. 18.) Ett sådant samarbete har under den 10-årsperiod som plastikkirurgiska kliniken varit verksam möjliggjorts genom den odontologiska expertis som funnits att tillgå vid stadens centraltandvårdspoliklinik för tandreglering, varför den käkcentral i Göteborg som innefattas i regionsjukvårdsplanen faktiskt, om än med otillräckliga undervisnings- och forskningsresurser, kan sägas de facto redan vara i funktion.

Docenten Bengt Johansson är förste innehavare av överläkartjänsten vid Sahlgrenska sjukhusets plastikkirurgiska klinik. Han är född 1920, avlade med.

lic. examen 1946, disputerade vid karolinska institutet 1953 och blev docent i plastikkirurgi 1954. Efter utbildning i allmänkirurgi, barnkirurgi och ortopedi under drygt fyra år valde han tidigt plastikkirurgisk specialitet, där han förvärvade en allsidig utbildning under ca sju år såväl inom landet som vid ledande plastikkirurgiska kliniker i England och USA. Han var Fellow vid Orthopaedic & Accident Department, London Hospital, den 1/10—21/12 1946 samt innehade British Council Scholarship den 1/9 1949—30/6 1950 och Scholarship of the American Society of Plastic and Reconstructive Surgery den 1/10—23/12 1954. Han har vidare företagit ett flertal utländska studiebesök, som regel i anslutning till föredrag vid internationella kongresser eller som inbjuden gästföreläsare till olika länder.

Efter vederbörlig sakkunniggranskning har medicinska fakulteten vid Göteborgs universitet i februari 1965 förklarat docent Johansson kompetent till professur i plastikkirurgi. Fakulteten har därefter framfört äskande om professur i plastikkirurgi i sina petita för budgetåret 1967/68 och därvid bedömt denna professur ha mycket hög angelägenhetsgrad. De sakkunniga har varit professorn i plastikkirurgi vid Uppsala universitet, Tord Skoog, överläkaren vid karolinska sjukhusets urologiska klinik, docent Gustav Giertz och professorn i kirurgi vid Göteborgs universitet, Lars-Erik Gelin.

Av sakkunnigutlåtandena framgår att docent Johanssons vetenskapliga arbeten grupperar sig främst inom tre områden: rekonstruktionskirurgi inom urogenitalapparaten, rekonstruktion av ansiktsdefekter, inkluderande läppgomspalter och medfödda deformiteter i bettet, samt brännskador. Flera av dessa arbeten har blivit internationellt uppmärksammade och erkända. Av utlåtandena framgår vidare att docent Johansson dokumenterat sig som en utomordentlig vetenskaplig ledare.

Docent Johansson har som överläkare vid Sahlgrenska sjukhusets plastikkirurgiska klinik genom hög vetenskaplig aktivitet och med stora personliga arbetsinsatser byggt upp och utvecklat klinikens verksamhet på ett synnerligen förtjänstfullt sätt, så att den i dag intar en hög rangställning på området såväl forsknings- som sjukvårdsmässigt. Detta har varit till stort gagn för hela göteborgsregionen, icke minst från samhällsekonomiska och humanitära synpunkter. Med hänsyn härtill samt i detta sammanhang speciellt till möjligheterna för fortsatt forskning och undervisning med ökande volym är det synnerligen angeläget att en personlig professur i plastikkirurgi inrättas för docent Johansson vid medicinska fakulteten, Göteborgs universitet, fr. o. m. budgetåret 1967/68. Härigenom skulle docent Johansson även erhålla en mera auktoritativ ställning för kommande verksamhet inom sitt ämne och plastikkirurgiska kliniken få en fastare anknytning till universitetet, vilket får anses vara i hög grad angeläget.

Med professuren bör vara förenad en undervisningsskyldighet, omfattande tills vidare 25 undervisningstimmar per läsår. Innehavaren bör dessutom äga rätt att mot arvode åtaga sig ytterligare undervisning. Innehavaren av den

personliga professuren bör av statsmedel tillerkännas ett arvode, motsvarande skillnaden mellan lönen till en professor och den lön som utgår till innehavaren av överläkarbefattningen. Löneskillnaden utgör för närvarande ca 6 000 kronor om året.

Med anledning av vad ovan anförts hemställs,

att riksdagen måtte besluta om inrättande vid Göteborgs universitet från och med budgetåret 1967/68 av en personlig professur i plastikkirurgi för docent Bengt Johansson.

Stockholm i januari 1967

Per Bergman (s)   Johannes Antonsson (cp)   Bengt-Olof Thylén (h)
Gösta Josefsson (s)   Hilding Johansson (s)   Gunnar Gustafsson (s)
Gunnar Larsson (cp)   Bertil von Friesen (fp)
i Luttra
